

CZYSSTE POWIETRZE - JAK WALCZYĆ ZE SMOGIEM -

Projekt pn. Ziemia Kłodzka - czyste
powietrze (wymiana wysokoemisyjnych
źródeł ciepła w budynkach
i lokalach mieszkalnych)

Duszniki-Zdrój, Kłodzko Miasto, Kudowa-Zdrój, Lewin Kłodzki, Szczytna,
Złoty Stok, Polanica-Zdrój

Podstawowe definicje:

- ▶ **Wysoka emisja** - spaliny odprowadzane do atmosfery pochodzące z emitorów o wysokości powyżej 40 m, głównie z przemysłu, elektrociepłowni

- ▶ **Niska emisja** - główną przyczyną zanieczyszczenia powietrza w Polsce jest niska emisja do 40 m, czyli spaliny pochodzące z ogrzewania gospodarstw domowych, transportu drogowego. Najgorsze są kominy o niewielkiej wysokości, które powodują rozprzestrzenianie się zanieczyszczeń lokalnie i trują okolicznych mieszkańców. Główny problem to zły stan pieców, które nie spełniają norm emisyjnych.

- ▶ **Smog** - zjawisko atmosferyczne powstałe w wyniku wymieszania się mgły z dymem i spalinami. Zanieczyszczenie powietrza, jakim jest smog, powstaje wskutek przedostawania się do atmosfery szkodliwych związków chemicznych, takich jak tlenki siarki i tlenek azotu oraz substancje stałe, czyli pyły zawieszone.

Świadomość ekologiczna – jest postawą człowieka, cechującą się odpowiedzialnością za stan środowiska przyrodniczego, która powinna wynikać z rzetelnej wiedzy i determinacji do jego zachowania w stanie pierwotnym

Skutki wysokiej i niskiej emisji

- ▶ smog,
- ▶ pogorszenie zdrowia - choroby układu krążenia wywołane niedotlenieniem, alergię, bóle głowy, bezsenność, ryzyko wystąpienia nowotworów),
- ▶ zanieczyszczanie gleby, owoców i warzyw ,
- ▶ niszczenie zieleni miejskiej, zwiększanie ilości trujących substancji w warzywach i owocach,
- ▶ niszczenie elewacji budynków.

Co redukuje niską emisję?

- ▶ Zmiana paliwa stałego (węgiel kamienny lub brunatny) na paliwa ciekłe, gazowe czy energię elektryczną,
- ▶ Zastosowanie instalacji wykorzystujących odnawialne źródła energii w tym pomp ciepła jako źródeł bezemisyjnych,
- ▶ Zamiana istniejących źródeł spalania na źródła nowoczesne, wysokowydaje energetycznie i posiadające urządzenia automatycznie regulujące proces spalania oraz wydajność cieplną kotła lub przystosowane do spalania wyselekcjonowanych paliw stałych,
- ▶ Rezygnacja z indywidualnych źródeł ciepła na rzecz podłączenia do sieci ciepłych.

Pył zawieszony - czym jest i jak wpływa na nasze zdrowie?

- ▶ **Pył** składa się z mieszaniny cząstek stałych i ciekłych zawieszonych w powietrzu i będących mieszaniną substancji organicznych i nieorganicznych. Pył zawieszony może zawierać substancje toksyczne takie jak wielopierścieniowe węglowodory aromatyczne (m.in. benzo(a)piren), metale ciężkie oraz dioksyny i furany.
- ▶ **Pyły o średnicy poniżej 10 mikrometrów** absorbowane są w górnych drogach oddechowych i większych oskrzelach, natomiast **pyły o średnicy poniżej 2,5 mikrometra** mogą również przenikać do krwi.
- ▶ Zawarty w pyłe **benzo(a)piren** wykazuje małą toksyczność ostrą, za to dużą toksyczność przewlekłą, co związane jest z jego zdolnością kumulacji w organizmie. Związki te mają udowodnione właściwości kancerogenne (rakotwórcze) i mutagenne (powodujące mutacje genetyczne, co oznacza, że reagują z DNA).

PYŁ ZAWIESZONY

- ▶ Pył zawieszony, czyli PM (w skrócie od angielskiej nazwy Particulate Matter) to:
 - ▶ drobne cząsteczki stałe albo krople cieczy;
 - ▶ pochodzenie pyłu zawieszonego:
 - ▶ naturalne (pyłem zawieszonym pochodzenia naturalnego jest np. popiół wulkaniczny lub pył mineralny)
 - ▶ **pierwotne** (pochodzą z instalacji spalania),
 - ▶ wtórne (są wynikiem reakcji chemicznych w atmosferze).
- ▶ Pył zawieszony to mieszanina substancji organicznych i nieorganicznych.
- ▶ Składniki pyłu zawieszonego to m.in.:
 - ▶ wielopierścieniowe węglowodory aromatyczne (WWA) - grupa obejmująca ponad 200 policyklicznych węglowodorów aromatycznych, z których znaczna część ma potwierdzone działanie rakotwórcze i toksyczne (najpopularniejszym, a zarazem najgroźniejszym WWA jest benzopiren),
 - ▶ metale ciężkie, m.in. arsen, kadm, nikiel i ołów,
 - ▶ furany,
 - ▶ siarka,
 - ▶ azbest.

Źródła powstawania głównych zanieczyszczeń powietrza tj. PM 10, PM 2,5 i benzo(a)piren

► Pył zawieszony PM 10

- ❑ 48,5% procesy spalania poza przemysłem,
- ❑ 9,3% procesy spalania w sektorze energii,
 - ❑ 9,0% transport drogowy,
- ❑ 8,1% procesy spalania w przemyśle,
 - ❑ 8,1% procesy produkcyjne,
- ❑ 4,9% zagospodarowanie odpadów.

Dane: GIOŚ 2016

Źródła powstawania głównych zanieczyszczeń powietrza tj. PM 10, PM 2,5 i benzo(a)piren

► Pył zawieszony PM 2,5

- ❑ 49,7% procesy spalania poza przemysłem,
 - ❑ 13,0 % transport drogowy,
- ❑ 10,0% procesy spalania w sektorze energii,
 - ❑ 7,7% procesy spalania w przemyśle,
 - ❑ 6,8% inne pojazdy i urządzenia,
 - ❑ 5,6% procesy produkcyjne.

Dane: GIOŚ 2016

Źródła powstawania głównych zanieczyszczeń powietrza tj. PM 10, PM 2,5 i benzo(a)piren

► Benzo(a)piren

- ❑ 86,0 % procesy spalania na rzecz spalnia w indywidualnych źródłach ciepła
 - ❑ 10,3 % koksownie,
 - ❑ 1,8% transport drogowy,
 - ❑ 1,1% produkcja aluminium,
- ❑ 0,5 % procesy spalania w przemyśle.

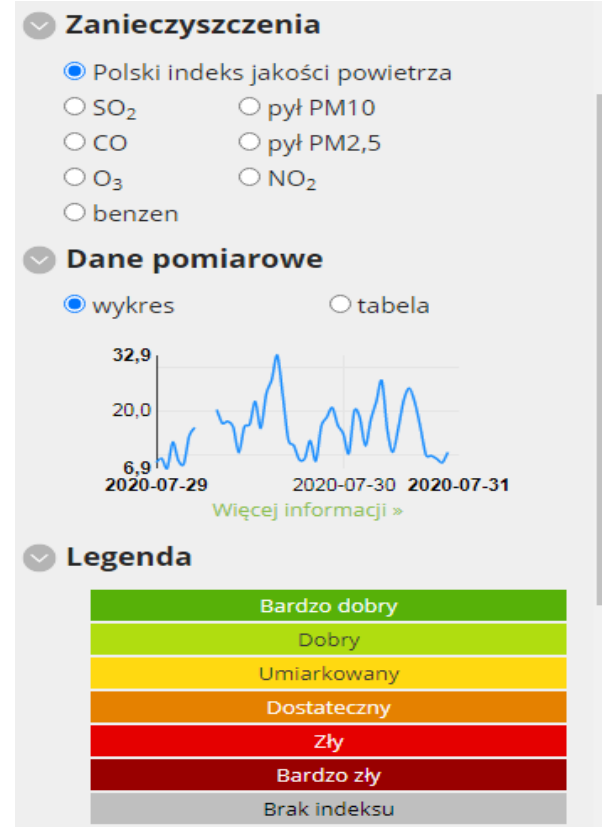
Dane: GIOŚ 2016

PYŁ ZAWIESZONY

Dopuszczalne normy

- ▶ Zgodnie z normami WHO dopuszczalne średniodobowe stężenie pyłów zawieszonych wynosi:
 - ▶ dla pyłu PM10 - 50 $\mu\text{g}/\text{m}^3$,
 - ▶ dla pyłu PM2,5 - 25 $\mu\text{g}/\text{m}^3$.
- ▶ Dopuszczalne stężenie śródroczne to:
 - ▶ dla pyłu PM10 - 20 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ (w Polsce zwiększone do 40 $\mu\text{g}/\text{m}^3$),
 - ▶ dla pyłu PM2,5 - 10 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ (w Polsce zwiększone do 25 $\mu\text{g}/\text{m}^3$, a od 2020 do 20 $\mu\text{g}/\text{m}^3$).

Ocena jakości powietrza w regionie - województwo dolnośląskie - dane GIOŚ 31-07-2020

POPRAWA EFEKTYWNOŚCI ENERGETYCZNEJ - KORZYSTAJ Z ZIELONEJ ENERGII

► JAK OSZCZĘDZAĆ W DOMU?

POPRAWA EFEKTYWNOŚCI ENERGETYCZNEJ - KORZYSTAJ Z ZIELONEJ ENERGII

- ▶ Termomodernizacja twojego domu
 - Wymień okna,
 - Dociepl ściany oraz stropy,
- ▶ Korzystaj z odnawialnych źródeł energii (Instalując w swoim domu OZE możesz uzyskać czystą energię lub ciepło).
- Pomyśl o instalacji fotowoltaicznej, pompie ciepła, kotle na biomasę.

ZOBACZ ILE MOŻESZ
ZAOSZCZĘDZIĆ ▶

	DOM SŁABO OCIEPLONY	DOM DOBRZE OCIEPLONY
GAZ ZIMNY	8900 zł	2700 zł
KOCIOŁ NA PELET	4600 zł	2180 zł
POMPA CIEPŁA	3500 zł	1400 zł
KOCIOŁ NA DREWNO	3000 zł	1400 zł
KOCIOŁ BIOMASY (DOMU JAKOŚĆ WYŻSZA)	2800 zł	1350 zł

*Szacunkowe koszty ogrzewania domu 150m² zimą (średnia temperatura -15°C) w oparciu o cenę 100 zł/MWh.

ŚWIADOMOŚĆ EKOLOGICZNA

Zrównoważony rozwój

- ▶ **Zrównoważony rozwój** to rozwój, który odpowiada obecnym potrzebom ludzi bez ograniczania przyszłym pokoleniom możliwości do zaspokojenia swoich potrzeb.
- ▶ Dla osiągnięcia zrównoważonego rozwoju konieczna jest spójność trzech kluczowych elementów:
 - ▶ wzrostu gospodarczego,
 - ▶ inkluzji społecznej;
 - ▶ ochrony środowiska.

ŚWIADOMOŚĆ EKOLOGICZNA

Zrównoważony rozwój

- ▶ Główne cele rozwoju to działania w zakresie następujących elementów:
 - ▶ **Ludzie**, wyeliminowanie ubóstwa i głodu, zapewnienie wszystkim ludziom możliwości wykorzystania swojego potencjału z godnością, w zdrowym środowisku i zgodnie z zasadą równości;
 - ▶ **Nasza planeta**, konieczna jest ochrona Ziemi przez zrównoważoną konsumpcję i produkcję, zrównoważone zarządzanie surowcami naturalnymi i podejmowanie pilnych działań przeciwdziałając zmianom klimatycznym;
 - ▶ **Dobrobyt**, zapewnienie wszystkim ludziom godnego i satysfakcjonującego życia, prowadzenie rozwoju gospodarczego, społecznego i technologicznego w zgodzie z naturą;
 - ▶ **Pokój na świecie**, pokojowe społeczeństwa, wolne od strachu i przemocy;
 - ▶ **Partnerstwo**, globalne partnerstwa na rzecz zrównoważonego rozwoju, skupione w szczególności na potrzebach najbiedniejszych i najbardziej wrażliwych grup

ŚWIADOMOŚĆ EKOLOGICZNA

Zrównoważony rozwój

CELE ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU

<http://www.un.org.pl/strony-2011-2015/zrownowazony-rozwoj-i-cele-zrownowazonego-rozwoju/2860>

Przepisy zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw obowiązujące na terenie województwa dolnośląskiego

- ▶ Uchwała Nr XLI/1405/17 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 30.11.2017 r. w sprawie wprowadzenia na obszarze Gminy Wrocław ograniczeń i zakazów w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw.
- ▶ Uchwała Nr XLI/1406/17 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 30.11.2017 r. w sprawie wprowadzenia na obszarze uzdrowisk w województwie dolnośląskim ograniczeń i zakazów w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw.
- ▶ Uchwała Nr XLI/1407/17 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 30.11.2017 r. w sprawie wprowadzenia na obszarze województwa dolnośląskiego, z wyłączeniem Gminy Wrocław i uzdrowisk, ograniczeń i zakazów w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw.

Uchwała antysmogowa dla województwa dolnośląskiego - podstawowe założenia (wymagania dotyczące instalacji)

- ▶ Od 1 lipca 2018 roku na terenie województwa Dolnośląskiego nie można eksploatować nowego kotła na węgiel lub drewno lub kominka na drewno o parametrach emisji gorszych niż wyznaczone w unijnych rozporządzeniach w sprawie ekoprojektu,
- ▶ Od 1 lipca 2024 roku zakaz użytkowania instalacji pozaklasowych, nie spełniających wymagań min. dla klasy 3,
- ▶ Od 1 lipca 2028 roku - zakaz użytkowania instalacji nie spełniających wymagań emisyjności pyłu min. dla klasy 5,
- ▶ W przypadku kominków dopuszcza się możliwość montażu urządzeń zapewniających redukcję emisji pyłów, np. elektrofiltrów.

UCHWAŁA ANTYSMOGOWA - wymagania dotyczące paliwa

- ▶ Od 1 lipca 2018 roku zakaz stosowania:
 - Węgla brunatnego oraz paliw stałych produkowanych z wykorzystaniem tego węgla,
 - Mułów węglowych i flotokoncentratów węglowych,
 - Węgla kamiennego w postaci sypkiej (miału) o uziarnieniu poniżej 3 mm,
 - Biomasy stałe (drewna) o wilgotności powyżej 20%.

Normy emisji dla domowych kotłów - Ecodesign i PN-EN 303-5:2012

- ▶ Norma PN-EN 303-5:2012:
 - ▶ wprowadza klasy emisyjne dla domowych kotłów na węgiel i drewno, nie dotyczy miejscowych podgrzewaczy pomieszczeń;
 - ▶ aktualna norma PN-EN 303-5:2012 wprowadza trzy klasy emisyjne:
 - ▶ Klasa 3:
 - ▶ kotły zasypowe górnego spalania nie spełniają jej wymagań;
 - ▶ najniższa klasa zgodnie z normą
 - ▶ Wcześniej w normie były obecne również 1 i 2 klasa, ale po dodaniu klasy 5 usunięto je z normy;
 - ▶ Klasa 4:
 - ▶ spełnia ją większość kotłów zasypowych dolnego spalania oraz kotłów podajnikowych na węgiel;
 - ▶ Klasa 5:
 - ▶ od 2017 roku stanowiła jedynie dozwoloną dla nowo sprzedawanych kotłów (obecnie to ekoprojekt);

Normy emisji dla domowych kotłów - Ecodesign i PN-EN 303-5:2012

- ▶ **Ecodesign** (znany też jako ekoprojekt) to dyrektywa parlamentu europejskiego dotycząca wymagań energetyczno-emisyjnych dla kotłów co. Ekoprojekt określa wymagania szerzej niż podział na dotychczasowe klasy.
- ▶ **PN-EN 303-5:2012** - główna normą emisyjną dla domowych kotłów. Norma określa maksymalne dopuszczalne emisje: tlenku węgla, substancji smolistych, pyłów oraz minimalną wymaganą sprawność.

MOŻLIWOŚĆ UZYSKANIA PRZEZ MIESZKAŃCÓW DOTACJI W RAMACH REALIZACJI PROJEKTU:

Ziemia Kłodzka - czyste powietrze (wymiana wysokoemisyjnych źródeł ciepła w budynkach i lokalach mieszkalnych) na terenie Gmin Duszniki-Zdrój, Kłodzko Miasto, Kudowa-Zdrój, Lewin Kłodzki, Szczytna, Złoty Stok, Polanica-Zdrój

PODSTAWOWE ZAŁOŻENIA PROJEKTU

- ▶ Cel projektu: zwalczanie emisji kominowej na terenie wybranych gmin ziemi kłodzkiej
- ▶ Grantobiorca to dla obszaru Gminy Duszniki-Zdrój, Kłodzko Miasto, Lewin Kłodzki, Szczytna, Złoty Stok:
 - ▶ Osoba fizyczna z obszaru objętego projektem:
 - ▶ Właściciel domu/ów jednorodzinnego/-ych lub mieszkania/-ań w domu/-ach jednorodzinnym/-ych,
 - ▶ Właściciel mieszkania/-ań w domu/-ach wielorodzinnym/-ych
 - ▶ Wspólnota mieszkaniowa (jedynie w zakresie mieszkań, których właścicielami są osoby fizyczne.
- ▶ Grantobiorca to dla obszaru Gminy Kudowa-Zdrój i Polanica-Zdrój:
 - ▶ Osoba fizyczna z obszaru objętego projektem będąca właścicielami mieszkania/-ań w domu/-ach wielorodzinnym/-ych,
 - ▶ Wspólnoty mieszkaniowe (jedynie w zakresie mieszkań w budynkach wielorodzinnych, których właścicielami są osoby fizyczne lub gmina)
 - ▶ Gmina (jedynie w zakresie mieszkań w budynkach wielorodzinnych, których jest właścicielem)
- ▶ W ramach projektu planowane jest dofinansowanie 199 szt. źródeł ciepła.

PODSTAWOWE ZAŁOŻENIA PROJEKTU

- ▶ Grant stanowi:
 - ▶ Środki pieniężne wypłacane mieszkańcowi po zrealizowaniu inwestycji zgodnie z umową o powierzenie grantu.
 - ▶ Maksymalna wysokość grantu wynosi 70%, nie więcej niż 20.000,00 zł kosztów kwalifikowanych dla domu jednorodzinnego, 10.000,00 zł kosztów kwalifikowanych dla lokalu mieszkalnego oraz bez limitu dla budynków jednorodzinnych lub mieszkań ogrzewanych zbiorczymi źródłami ciepła.
 - ▶ Inwestycje kwalifikowane w ramach grantu:
 - ▶ modernizację systemów grzewczych obejmującą wymianę wysokoemisyjnych źródeł ciepła na paliwa stałe na:
 - ▶ ogrzewanie gazowe,
 - ▶ kocioł opalany biomasą spełniający wymagania ekoprojektu,
 - ▶ Instalację źródeł ciepła opartych o OZE np. pompę ciepła,
 - ▶ ogrzewanie elektryczne zasilane z OZE,
 - ▶ podłączenie do sieci ciepłowniczej / chłodniczej;
- ▶ Wydatki są kwalifikowalne od 01.01.2016r. Wydatki dot. dokumentacji technicznej niezbędnej dla realizacji zadań w tym audytów energetycznych (ich aktualizacji), nie starszych niż 01.01.2016 r., z wyłączeniem uproszczonych audytów energetycznych.

PROCEDURA REALIZACJI INWESTYCJI

- ▶ ETAP I:
 - ▶ NABÓR WNIOSKÓW O UDZIELENIE GRANTU - 3 miesiące
- ▶ ETAP II:
 - ▶ OCENA WNIOSKÓW - 4 miesiące
- ▶ ETAP III:
 - ▶ PODPISANIE UMÓW Z GRANTOBIORCAMI - 2 miesiące
- ▶ ETAP IV:
 - ▶ REALIZACJA ZADAŃ PRZEZ GRANTOBIORCÓW
- ▶ ETAP V:
 - ▶ ROZLICZENIE ZAKOŃCZONYCH ZADAŃ PRZEZ GRANTOBIORCÓW
- ▶ ETAP VI:
 - ▶ KONTROLE NA MIEJSCU PRZEZ PRACOWNIKÓW GMIN - do 15 dni
- ▶ ETAP VII:
 - ▶ OCENA WNIOSKÓW O WYPŁETĘ GRANTÓW
- ▶ ETAP VIII:
 - ▶ WYPŁATA GRANTÓW (kwota dofinansowania przekazywana będzie Grantobiorcom po otrzymaniu przez Grantodawcę środków finansowych z Dolnośląskiej Instytucji Pośredniczącej)

KRYTERIA WYBORU GRANTOBIORCÓW

► Wnioski oceniane są według następujących kryteriów:

► Kryteria formalne (kluczowe)

- Złożenie wniosku o grant w ramach właściwego naboru
- Złożenie uproszczonego audytu energetycznego

► Kryteria formalne (uzupełniające)

- Złożenie wniosku o grant na właściwym formularzu
- Adekwatność zapisów i spójność wewnętrzna
- Kompletność załączników
- Podpisanie wniosku o udzielenie grantu
- Kwalifikowalność Grantobiorcy
- Powiązanie pomiędzy Grantobiorcą a Grantodawcą

► Niepodleganie wykluczeniu z możliwości otrzymania dofinansowania ze środków Unii Europejskiej

- Pomoc publiczna / pomoc de minimis
- Miejsce realizacji - domy jednorodzinne i/lub wielorodzinne budynki mieszkalne
- Kwalifikowalność wydatków Grantobiorcy
- Maksymalny limit wsparcia
- Maksymalna wartość wsparcia
- Zgodność z limitami dla określonych kategorii kosztów
- Zakaz podwójnego finansowania
- Grantobiorca wybrał wszystkie wskaźniki obligatoryjne dla danego typu inwestycji (zgodność z uproszczonym audytem)
- Okres realizacji inwestycji Grantobiorcy

KRYTERIA WYBORU GRANTOBIORCÓW-

- ▶ Wnioski oceniane są według następujących kryteriów:

- ▶ **Kryteria merytoryczne (kluczowe)**

- ▶ Zasadność i adekwatność wydatków (Limit kwotowy na źródło ciepła -zbiorcze źródła ciepła)
 - ▶ Plan realizacji inwestycji
 - ▶ Maksymalne progi wskaźnika energii pierwotnej *EP H + W*
 - ▶ Wysokoemisyjne źródło ciepła opalane paliwem stałym
 - ▶ Wymiana źródła ciepła
 - ▶ Redukcja CO₂, PM_{2,5}, PM₁₀
 - ▶ Moc instalacji do produkcji energii elektrycznej z OZE

- ▶ System zarządzania energią

- ▶ **Kryteria merytoryczne (punktowe)**

- ▶ Efektywność redukcji emisji pyłów PM₁₀ i PM_{2,5}
 - ▶ Efektywność redukcji emisji CO₂
 - ▶ Zgodność ze wstępną deklaracją udziału w projekcie
 - ▶ Preferowany system grzewczy - OZE
 - ▶ Elementy termomodernizacyjne
 - ▶ Usprawnienia na rzecz osób niepełnosprawnych

KRYTERIA WYBORU GRANTOBIORCÓW

- ▶ Wsparcie otrzymają wnioski o udzielenie grantu, które spełnią wszystkie kryteria obligatoryjne oraz uzyskają największą liczbę punktów.
- ▶ Maksymalna suma punktów - 18.
- ▶ Maksymalnie 16 pkt w przypadku Gminy Kodowa-Zdrój i Polanica-Zdrój.

NABÓR WNIOSEKÓW O UDZIELENIE GRANTU

Wydatki kwalifikowane

- ▶ wydatki związane z wymianą wysokoemisyjnego źródła ciepła,
- ▶ wydatki dot. instalacji OZE na cele nie związane z ogrzewaniem,
- ▶ wydatki związane ze sporządzeniem audytu energetycznego / uproszczonego audytu energetycznego wg metodologii udostępnionej przez IOK sporządzonego (zaktualizowanego) nie wcześniej niż przed datą publikacji Ogłoszenia Grantodawcy o przystąpieniu do realizacji projektu grantowego.

PODPISANIE UMOWY O UDZIELENIE GRANTU I REALIZACJA INWESTYCJI

- ▶ Tylko podpisanie umowy gwarantuje wypłatę grantu
- ▶ Obowiązki Grantobiorcy wynikające z umowy:
 - ▶ realizacja projektu zgodnie ze złożonym wnioskiem o udzielenie grantu;
 - ▶ realizacja projektu w sposób oszczędny;
 - ▶ zachowanie trwałości projektu;
 - ▶ osiągnięcie i monitorowanie wskaźników.

ROZLICZENIE INWESTYCJI

- ▶ Wnioskodawca jest zobowiązany do złożenia wniosku o wypłatę grantu
- ▶ Załączniki do wniosku o wypłatę grantu:
 - ▶ Oryginały dowodów księgowych (faktura, rachunek),
 - ▶ Oryginały dowodów zapłaty,
 - ▶ Kopia Umowy zawartej między Grantobiorcą a Wykonawcą wraz z ewentualnymi aneksami,
 - ▶ Umowy na podłączenie do sieci wraz z ewentualnymi aneksami,
 - ▶ Kopie dokumentów potwierdzających zgodność zainstalowanego źródła ciepła oraz urządzeń z wymaganiami określonymi w projekcie (certyfikaty/etykiety klasy energetycznej/zaświadczenie producenta/karta produktu).
 - ▶ Kserokopia dokumentu złomowania, tj. formularz przyjęcia odpadów,
 - ▶ Protokół poświadczający odbiór robót / usług / montażu / podłączenia nowych źródeł ciepła / CWU,
 - ▶ Protokół poświadczający odbiór robót / usług oraz wystawiony przez certyfikowanego instalatora OZE protokół montażu / podłączenia zakupionych urządzeń do produkcji energii elektrycznej,
 - ▶ Pozostałe, w zależności od wariantu zastosowanego rozwiązania stosowna dokumentacja wymagana odpowiednimi przepisami prawa.

UTRZYMANIE TRWAŁOŚCI

- ▶ Okres trwałości trwa 5 lat, od daty wypłaty ostatniej transzy dotacji na rzecz Grantodawcy przez Instytucję Zarządzającą
- ▶ Grantobiorca zobowiązuje się do poddania się kontroli przez:
 - ▶ Grantodawcę,
 - ▶ Instytucję Zarządzającą,
 - ▶ Instytucję Audytową,
 - ▶ przedstawicieli Komisji Europejskiej,
 - ▶ inne podmioty uprawnione do jej przeprowadzenia na podstawie odrębnych przepisów.
- ▶ Planowane metody monitorowania i kontroli realizacji projektu mogą obejmować:
 - ▶ kontakty z Grantobiorcą poprzez e-mail,
 - ▶ bezpośrednią wizytę w miejscu realizacji (przed wypłatą grantu) - co najmniej jedna w trakcie okresu trwałości

Wybierajmy mądrze.

Zapraszamy do realizacji projektu.

Dziękujemy za uwagę

Rzeczpospolita
Polska

**DOLNY
ŚLĄSK**

Unia Europejska
Europejski Fundusz
Rozwoju Regionalnego

